

Cercetările arheologice de la Dulceanca II

Situată în sud-vestul Munteniei, la 12 km est de orașul Roșiorii de Vede, în apropierea pârului Burdea (afluent al Vedei) așezarea rurală din veacul VI e.n. cercetată de noi în satul Dulceanca, se înscrie în ansamblul obiectivelor arheologice ce urmăresc reconstituirea formelor de viață materială și spirituală ale populației locale romanice care a locuit spațiul dintre Carpați și Dunăre într-o etapă timpurie a procesului de etnogeneză.

• •

În punctul Dulceanca II au fost identificate două niveluri arheologice: primul nivel este reprezentat de așezarea La Tène geto-dacică ale cărei locuințe se grupează spre jumătatea sudică a unui grind înconjurat de lunca inundabilă a pârului Burdea. Din așezarea La Tène, care se remarcă prin densitatea locuirii într-un spațiu destul de limitat, au fost degajate bordeie rectangulare sau aproape ovale, locuințe de suprafață având pereții acoperiți cu un strat foarte gros de lipitură de lut, gropi „rituale“ (?) conținând câte un vas de proporții mari și gropi de provizii. Unele bordeie au o groapă adâncă în mijlocul podelei așa cum apar și în unele bordeie aparținând dacilor liberi din veacul III e.n.

Materialul arheologic descoperit în bordeiele geto-dacice este format din ceramică (lucrată cu mina și la roată) în care este reprezentată o gamă variată a formelor „clasice“ La Tène, cuțite de fier ș.a.

Tipologia ceramicii încadrează așezarea La Tène la sfârșitul veacului II și începutul veacului I î.e.n.

Cronologia absolută este fixată de o monedă de bronz argintat de tipul Inotești—Răcoasa (identificată de Mariana Chițescu SCIVA, 30, 1979, 4, p. 501—506). Acest tip monetar a fost emis în perioada premergătoare formării statului dac centralizat din

vremea lui Burebista. Categoria monetară a acestui tip a intrat în literatura de specialitate sub denumirea de „Inotești—Răcoasa“, fiind considerat ca ultima emisiune dacică de tip macedonean, aproximativ din perioada anilor 88—80 î.e.n. Ca arie geografică tipul monetar „Inotești—Răcoasa“ se întinde pe o suprafață ce leagă centrul Cîmpiei Române cu sudul Moldovei (așa cum a stabilit C. Preda) și corespunde unei zone intens populate cu așezări getice, indicând prezența în acest teritoriu a unei formațiuni politice getice anterioare statului centralizat condus de Burebista. Aceasta ar indica în același timp deplasarea puterii getice din Cîmpia Română spre zona de nord-est a Munteniei la începutul veacului I î.e.n. sau o unificare politică a getilor din Cîmpia Română cu cei din partea Siretului Inferior, care va favoriza apoi procesul unificării generale a geto-dacilor de către Burebista.

Moneda getică de tip Inotești—Răcoasa a circulat până în primele două decenii ale veacului I î.e.n. fiind înlocuită în această zonă și în toate teritoriile locuite de geto-daci, cu denarul republican roman, de circulație universală.

Mariana Chițescu, în studiul recent apărut (citată mai sus) p. 504, consideră că întreaga arie de răspândire a acestei monede (Poiana, Cindești, Barboși, Cîrlomănești, Popești, la care se adaugă descoperirea de la Dulceanca II), constituie teritoriul formațiunii statale getice din care Burebista a pornit acțiunea de unificare politică a poporului geto-dac în anii 73—72 î.e.n.

• •

Așezarea din veacul VI e.n. din punctul Dulceanca II suprapune stratigrafic așezarea La Tène, depășind-o pe aceasta din urmă ca întindere, deși locuințele din veacul VI e.n. sînt mult mai distanțate unele de altele. Acestea prezintă trăsăturile comune tuturor

ășezărilor contemporane de la sud de Carpați și anume : aglomerare în care se grupează în medie 20 de locuințe (uneori numărul poate fi depășit, după cum poate fi și mai mic). Sînt neîntărit, făcea parte dintr-un șir de ășezări ce își aveau sălașul pe terasele rîurilor la distanțe de 1 km — 1 km $\frac{1}{2}$ unele de altele. Locuințele formează uneori un nucleu central mai aglomerat înconjurat de locuințe dispuse fără o ordine oarecare (Dulceanca II, Ciurel, Străulești) alteori sînt dispuse în șiruri paralele (Dulceanca I).

La Dulceanca II tipul de locuință este exclusiv bordeiul parțial adîncit, rectangular, cu suprastructură de lemn, lutuială și stuf, care se sprijină uneori pe pari de lemn îngropați, alteori pe tălpi. Treptele de intrare sînt la interiorul locuinței dar adeseori se găsesc la exterior, determinînd astfel adăugarea unei prelungiri a acoperișului și doi pari suplimentari pentru protejarea intrării.

Cuptoarele sînt amenajate într-un bloc de pămînt cruțat în colțul încăperii, detașat pe una sau două laturi de pereți. Aproape toate cuptoarele au deasupra tăvi de lut groase peste care se depun de obicei vîlătuci sau se înmagazinează inventarul ceramic al gospodăriei. Unele bordeie mai au cîte un cuptor secundar scobit într-unul din pereți. Aceste tipuri de cuptoare (ne referim la primele) sînt caracteristice ășezărilor din Cîmpia Română ; în teritoriul de interferare a cîmpiei cu subcarpații se folosește cuptorul din pietre de rîu (Tîrșorul Vechi, Budureasca, Băleni, Romani).

Anumite trăsături privind morfologia locuințelor și inventarul ceramic ne permit să avansăm ipoteza că locuitorii ășezării de pe terasa joasă a Burdei, Dulceanca I distrusă de incendiu s-au transformat și și-au reconstruit ășezarea la 1 km jumătate, la punctul pe care noi l-am denumit Dulceanca II, alegînd ca loc un grind înconjurat de lunca Burdei ce oferea vecinătatea zonei împădurite, apă și pășune. Transformarea ășezării spre sud-vest, înaintînd pe terasa joasă constituia soluția cea mai bună pentru agricultorii și crescătorii de vite, deoarece transferul spre nord, unde se afla terasa înaltă îi depărta de apă și de luncă.

Ășezarea de la Dulceanca II datează de la mijlocul veacului VI e.n. și a luat sfîrșit printr-un incendiu ce a avut loc probabil în timpul verii, surprinzînd cuptoarele folosite ca loc de depozitare al vaselor, care erau puse în ordine atît în interiorul acestora cît și pe tăvile de deasupra.

S-au găsit cuptoare pentru coptul pîinii, izolate în afara locuințelor.

Cu două sau trei excepții, toate bordeiele erau curățate și inventarul casnic înmagazinat în cuptoare. Nu vom mai insista asupra categoriilor ceramice, elementelor de cronologie, factorilor economici, deoarece este cunoscut că aceste elemente, în totalitatea lor, converg spre atribuirea culturii materiale din veacurile VI—VII e.n. de la sud de Carpați unei populații romanice, latinofone cu substrat cultural daco-roman, deci o cultură romanică.

Studiîndu-se evoluția civilizațiilor de tip rural s-a constatat că nici o schimbare esențială în aspectul ei nu lasă să se întrevadă o întrerupere bruscă, sau modificare structurală ca efect al intervenției elementelor alogene ce au intervenit la Dunărea de Jos în a doua jumătate a veacului VI e.n. — slavii și avarii. Dimpotrivă, cercetările noastre descoperă surse materiale ce relevă prosperitatea comunităților rurale autohtone la nordul Dunării în veacul VI, potențialul economic și cultural al acestui teritoriu aflat în regimul obștilor de agricultori, crescători de vite și meșteșugari.

1) Dovezile arheologice, 2) descoperirile numismatice, 3) opera de restaurare a centrelor urbane și fortificațiilor de pe ambele maluri ale limesului Dunării de Jos, ridicarea de noi centre urbane și religioase în sudul Dunării devin tot atîtea mărturii ce atestă că din a doua jumătate a veacului V e.n. viața pe teritoriul de la sud de Carpați s-a desfășurat într-un contact neîntrerupt cu lumea provinciilor romane din sudul Dunării și că același proces istoric și-a pus amprenta atît asupra provinciilor bizantine cît și a teritoriului rural latinofon din nordul Dunării.

LES RECHERCHES ARCHÉOLOGIQUES DE DULCEANCA II

RÉSUMÉ

Le site de Dulceanca II est représenté par deux niveaux archéologiques. Le premier (à partir d'une monnaie de type Ipotești-Răcoasa) remonte à l'époque La Tène, à la fin du IIe siècle av.n.è. et le commencement du Ier siècle, jusqu'au temps de la regne de Burebista.

Le deuxième niveau est représenté par un habitat du VI-e siècle n.è. Des hutte partiellement enfouies dans la terre, des fours, un nombreux mobilier céramique, des ossements d'animaux, sont des preuves d'une riche économie caractérisée par l'élevage, l'agriculture, les métiers.